

Natuurmonumenten

**BROEDVOGELINVENTARISATIE
VAN DE
MAATPOLDER BUITENDIJKS IN 2024**

Marc van Houten

**BROEDVOGELINVENTARISATIE
VAN DE
MAATPOLDER BUITENDIJKS IN 2024**

Marc van Houten

VOGELWERKGROEP HET GOOI EN OMSTREKEN

Hilversum, 2024

Rapportnummer: 326

eISSN: 3050-4643

© Copyright 2024 – Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken Hilversum.

Overname van gegevens is alleen toegestaan met bronvermelding en na schriftelijke toestemming van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken.

‘Een vogelonderzoek dat niet is gepubliceerd is niet gedaan’.

Remco Daalder
19 mei 2015

INHOUD

Blz.

SAMENVATTING

1	INLEIDING	10
2	WORDINGSGESCHIEDENIS, TERREINBESCHRIJVING EN BEHEER	10
3	METHODE	12
4	WEERSOMSTANDIGHEDEN	13
5	RESULTATEN	14
	5.1. Toelichting bij de broedvogelsoorten	14
	5.2. Waarnemingen van niet-broedvogels	16
	5.3. Andere waarnemingen	18
	5.4. Rode- en Oranje lijst soorten	18
6	CONCLUSIES EN BEHEERAANBEVELINGEN	18
7	DANKZEGGING	20
8	GERAADPLEEGDE LITERATUUR	20

BIJLAGEN

Bijlage 1	Soorten en territoria van broedvogels van de Maatpolder Buitendijks in 2024, 2023, 2021, 2019, 2017, 2015, 2013, 2011, 2009, 2008, 2007, 2005, 2003, 2002, 1999 en 1989
Bijlage 2	Territoriakaarten per soort in 2024.

SAMENVATTING

Dit rapport geeft verslag van de resultaten van het broedvogelonderzoek van Maatpolder Buitendijks, Sovon-plot 85771, in 2024. Het grasland gebied (10 ha) is in 2020 volledig opnieuw ingericht. Zoals ook blijkt uit het Actieplan Weidevogels van de provincie Utrecht is de inrichting van de Maatpolder Buitendijks belangrijk omdat het gebied in de toekomst kan functioneren als broedgebied voor soorten zoals de kempfaan en de grutto. Het doel was om het buitendijks gebied toe te voegen aan het huidige weidevogelreservaat.

Tijdens de broedvogelinventarisatie zijn 13 verschillende soorten broedvogels vastgesteld met in totaal 54 broedparen. Van de primaire weidevogelsoorten kwamen 9 paren Kieviten, 6 paren grutto's en 9 paren tureluurs voor. Kluut kwam voor met 4 broedparen. Soorten van de Rode lijst zijn slobbeend, grutto en tureluur. Waarnemingen van vogelsoorten die niet in de autoclustering zijn opgenomen zijn beschreven.

1 INLEIDING

Tijdens een bezichtiging aan de Maatpolder Buitendijks, half maart 2024, vroeg Jan Roodhart (Coördinator Natuurbeheer Natuurmonumenten) of ik interesse had om dit gebied te inventariseren op broedvogels. Voor mij een kans de vogels in dit ‘nieuwe’ gebied, bij Sovon bekend als ‘plot 85771’, te volgen.

Dit rapport biedt Natuurmonumenten de mogelijkheid om de resultaten van het uitgevoerde beheer in het object op de voet te kunnen blijven volgen en zo nodig bij te stellen. Voor beheerevaluaties en -planningen zijn vogelgegevens gewenst die op een gedetailleerd schaalniveau zijn verzameld en zich lenen voor ecologische interpretaties.

In dit rapport wordt verslag gedaan van de resultaten die uitgevoerd zijn door de auteur.

2 WORDINGSGESCHIEDENIS, TERREINBESCHRIJVING EN BEHEER.

Het huidige Maatpolder Buitendijks ligt ingeklemd in het reservaat Eempolder Buitendijks, Sovon ‘plot 2288’, met in het oosten Jachthaven ’t Raboes en rivier de Eem en in het westen de Gooyersgracht. Aan de noordelijke zijde ligt het open water van het Eemmeer, aan de zuidzijde de Kaaimaatkade en daarachter de gewestelijke Eempolder.

Het kustgebied van de vroegere Zuiderzee, ten westen van rivier de Eem, genoot al voor de Tweede Wereldoorlog grote faam in vogelaarskringen. Vóór de afsluiting van de Zuiderzee (1932) viel bij harde zuidenwind een groot stuk Zuiderzeebodem droog, dat als een magneet massa’s pleisterende vogels aantrok. Bij het met open mond doornemen van de oude schriftjes met handschreven vogelwaarnemingen val je bijna van je stoel: wát een soorten en wát een aantallen! Tegenwoordig herinnert een smal schelpenstrandje nog aan die oude Zuiderzeekust. Na de afsluiting van de Zuiderzee slibden bij noordelijke winden de oevers steeds meer aan en ontstond een verlandingszone tussen de monding van de Eem en de Gooyersgracht. Na 1945 werd regelmatig buitendijks land gewonnen door opspuiten van baggerspecie, die afkomstig was van baggerwerkzaamheden in de monding van de Eem.

De vogelrijkdom was begin jaren zestig nog steeds zó groot dat Vogelwerkgroep ‘Eemmond’ is opgericht, waarvan de latere ecooog en lepelaar-onderzoeker Ernst Poorter één van de kartrekkers was. Bij het lezen van de jaarverslagen, met onder meer slaapplaatstellingen in 1962, 1963 en 1964, heerst er bij auteur een sfeer van melancholie, over wat verloren is gegaan.

Na de inpoldering van Zuidelijk-Flevoland (1968) en het ontstaan van het Eemmeer leek die belangstelling minder geworden. ‘Waar vroeger onder invloed van het getij en wind moddervlaktes ontstonden is nu, mede door het instellen van zomer- en winterpeil het grootste deel van het jaar alleen maar water te zien’, lijkt Dick Jonkers triest te memoreren (Jonkers, 2007).

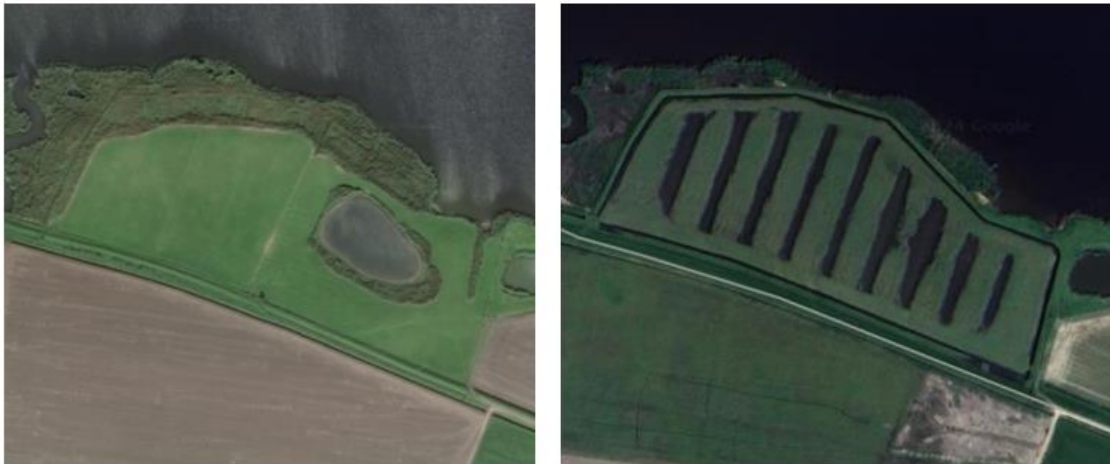
Tot omstreeks 1990 huurde Vogelbescherming vogelreservaat ‘De Eemmond’. Na een eerste inrichting met het planten van knotwilgjes, vogelkers en rozen op een deel van de kade bestond het beheer uit ‘niets doen’. Onder aan de dijk ontwikkelden wilgenstruweel, ruigte en hier en daar opgaand bos. De rietstrook verruigde door aanspoeling van plastic, hout en ander organisch materiaal. Het weidebeheer kenmerkte zich als intensief: bemesten, maaien en nabeweiden.

Na Vogelbescherming kreeg Staatsbosbeheer beschikking over het voormalige vogelreservaat en veranderde er niet veel in het beheer en aanblik van het gebied. In de tweede helft van de jaren negentig nam Vereniging Natuurmonumenten het beheer over en zag in de oever van het Eemmeer een ideale locatie om natuurontwikkeling te realiseren. De ruigte en wilgenstruweel werd weggehaald, de rietstrook geschoond. In het gebied zijn twee waterpartijen gegraven: één met aflopende oevers, de ander met een oeverwaluwand. Omstreeks 2008 is de buite ‘‘‘

uitmonding van de Maatwetering meanderend gegraven, wat een natuurlijker aanblik geeft. Door het vele opsputten had de huidige Maatpolder Buitendijks een hoge ligging en ongecontroleerde waterhuishouding wat een (te) vroege en te snelle grasgroeï tot gevolg had, waardoor het terrein weinig natuurwaarde bezat.

Met de biotoopeisen van de kempfaan in zijn achterhoofd, natte traag groeiende graslandvegetatie het liefst dichtbij open water, zag Jan Roodhart in de buitendijkse graslanden van de Maatpolder mogelijkheden voor het creëren van een kempfaanvriendelijk gebied.

Om dit te realiseren is er in 2020 rondom het buitendijkse grasland een kade opgeworpen en kreeg het gebied een eigen waterhuishouding met een in- en uitmalende windmolen. Het grasland is zo ingericht dat het vanuit de ringsloot plasdras gezet kan worden. Door het waterpeil te verhogen lopen negen, op de ringsloot aangesloten, doorwaadbare greppels met een flauw talud vol en komt er water op de tien smalle grasakkertjes te staan. Op dat koude, natte grasland komt de groei van de vegetatie pas laat op gang. Bovendien is het nieuwe weidevogelland opnieuw ingezaaid met inheemse kruiden, wat een grof mozaïek van laagblijvende grassen geeft. Kruidenrijk grasland is goed voor de voedselvoorziening van weidevogelkuikens, er komen meer insecten op af, daarnaast biedt het meer structuur en dus dekking tegen predatoren. Het nieuwe buitendijkse gebied is niet heel groot maar sluit naadloos aan op het veel grotere weidevogelreservaat.

Oude (2014) en nieuwe (2024) situatie Maatpolder Buitendijks.

Het grasland van de Maatpolder Buitendijks heeft een profieldoorsnede van een soort uitgerekte golfplaat en wordt als ‘plas-dras’ beheerd. Met behulp van de windmolen wordt de waterstand iets later in het vestingsseizoen van de primaire weidevogels verhoogd, ten opzichte van de overige polderreservaten in Eemland. Na het broedseizoen wordt het waterpeil verlaagd, zodat grasoogst mogelijk wordt. In 2023 is Maatpolder Buitendijks twee keer gemaaid. Als nabegrazing met schapen noodzakelijk is wordt die uitgevoerd, echter de gandezdruk zorgt meestal dat deze actie niet nodig is. De kade wordt in het seizoen begraaft met schapen.

Figuur 1. Ligging en begrenzing van het geïnventariseerde gebied.

Gunstig is het feit dat Maatpolder Buitendijks door zijn ligging lastig bereikbaar is voor recreanten; het is ver van de bebouwde kom en ontsluitingswegen lopen op redelijke afstand dood. Hierdoor is weinig verstoring in het terrein.

3 METHODE

De inventarisaties zijn uitgevoerd in vijf bezoekerondes en leverde nauwkeurige informatie op over de aantallen, de verspreiding en de dichtheid van de territoria van (weide)vogels. De rondes vonden plaats tussen begin april en half juni met ten minste tien dagen tussen elke ronde, conform de richtlijnen van het BMP- methode (Vergeer *et al.* 2016). Alle veldbezoeken zijn verricht in de ochtenduren en ongunstige weersomstandigheden (neerslag, wind, warm weer midden op de dag) werden zoveel mogelijk vermeden.

Om de circa 50 meter is de zuidelijke Kaaimaatkade vanaf de buitenzijde beklommen om behoedzaam, iets boven de kade uitkomend, met behulp van een verrekijker de greppels en grasakkers systematisch af te zoeken. Vrijwel alle waarnemingen zijn ingetekend op een veldkaart, met vermelding van soort, geslacht en gedragscode. Er werd nadrukkelijk gelet op territorium- en nestindicatief gedrag. Met name balsen en alarmgedrag werden zorgvuldig geregistreerd. Uiteraard zijn ook waarnemingen van broedende vogels, gevonden nesten en families met pullen nauwkeurig vastgelegd. Er is niet gericht naar nesten gezocht.

De eerste twee bezoeken zijn belangrijk voor Kievit en grutto. Tot begin mei zijn deze broedende vogels van een afstand goed te zien. De volgende twee bezoeken zijn vooral belangrijk voor scholekster, tureluur en eenden. Met name bij eenden is het in een gebied als de Maatpolder Buitendijks opletten geblazen. Late doortrekkers kunnen al gepaard zijn en overzomeren komt voor. Hier is kritisch gekeken naar ‘echte’ aanwijzingen voor een broedgeval. Zoals een alarmerende vogel als er een roofvogel overkomt, een zenuwachtig paar waar de woerd waakzaam is, een ouder met jongen.

Pas bij het laatste bezoek in juni is het gebied bezocht voor de alarmtelling. Dit is toegepast voor de vaststelling van reproductief succes van met name grutto en tureluur. Daarnaast is gekeken of vrouwtjes (eenden) verlamingsverschijnselen simuleren.

Er zijn eveneens gegevens verzameld van niet-broedvogels en andere faunistische elementen. Daarnaast is de relatie van vogels tot het omringend gebied in de gaten gehouden. Voor een relatief klein en open gebied niet onbelangrijk. De gegevens zijn ingevoerd in de databases van het BMP-project van Sovon.

Tot slot zijn alle territoria verzameld van bekende broedvogelinventarisaties die vanaf 1989 uitgevoerd zijn binnen de grenzen van het huidige telgebied. Het spreekt voor zich dat alleen de aantallen vanaf 2021 vergelijkbaar zijn met die van dit teljaar. De voorgaande jaren geven een beeld hoe een broedvogelsamenstelling kan veranderen.

De verdeling van de inventarisaties over de maanden, de periode van de dag en de duur van elke telling zijn vermeld in Tabel 1.

Datum	Inventarisatietijd	Telduur (in min.)
13-04	6:45-7:55 uur	70
24-04	6:30-7:35 uur	65
07-05	6:10-7:10 uur	60
15-05	5:55-7:00 uur	65
06-06	5:25-6:10 uur	45
Totaal		305

Tabel 1. Veldbezoeken, inventarisatietijd en telduur in 2024.

In 2016 is 5:05 uur besteed aan inventarisatie in Maatpolder Buitendijks.

4 WEERSOMSTANDIGHEDEN

Het weer is van invloed op de activiteit van vogels en daardoor op de doelmatigheid van het inventariseren. Harde wind, neerslag en lage temperatuur zijn belemmerende factoren. Veel territoriale activiteit neemt, zeker bij vogels, ook af bij hoge temperaturen. Vandaar een korte beschrijving van het weer in het broedseizoen van 2024 aan de hand van de maandoverzichten van het KNMI.

Winter 2023-2024, december, januari en februari, voorafgaand aan het broedseizoen, kenmerkte zich met een gemiddelde temperatuur van 6,3°C tegen een langjarig gemiddelde van 3,9°C. Hiermee was de winter zeer zacht en eindigt op een gedeelte derde plaats samen met 2016 in de top tien van warmste winters sinds 1901.

Alle drie maanden waren zeer nat met een landelijk gemiddelde van 308 millimeter neerslag tegen 204 millimeter normaal. Alleen in 1995 was het op de automatische weerstations natter met 320 millimeter. In De Bilt was het met 347 millimeter de natste winter sinds het begin van de metingen in 1906. Met landelijk gemiddeld 173 uren zon tegen een langjarig gemiddelde van 218 uur was de winter zeer somber.

Maart was de zachtste maand sinds 1901, met een gemiddelde temperatuur van 9°C tegen normaal 6,5 °C. Het is bijzonder dat het in maart niet vriest in De Bilt. In tegenstelling tot de natte tot zeer natte voorafgaande vijf maanden was maart met een gemiddelde neerslag van 46 mm tegen normaal 53 mm droger dan normaal. Met gemiddeld over Nederland 126 uren zon was maart een sombere maand. De normale hoeveelheid zon bedraagt 145 zonuren.

April was met gemiddeld over het land 82 millimeter neerslag tegen 40 millimeter normaal, een extreem natte maand. Met een gemiddelde temperatuur van 10,8°C tegen 9,8°C normaal was de maand april als geheel vrij warm, de verschillen tussen de eerste en tweede maandhelft waren echter heel groot. De zon scheen in april gemiddeld over het land 167 uur tegen 196 zonuren normaal, waarmee de maand aan de sombere kant was.

Mei was zeer warm. Met een gemiddelde temperatuur van 15,5°C was het deze maand ruim twee graden warmer dan het langjarig gemiddelde van 13,4°C. Met gemiddeld over het land 128 millimeter neerslag tegen een langjarig gemiddelde van 55 millimeter was het de natste meimaand sinds het begin van de waarnemingen. Met gemiddeld over het land 211 uren zon tegen een langjarig gemiddelde van 225 uur scheen de zon iets minder dan normaal.

Juni was met een gemiddelde temperatuur van 15,8 °C, tegen normaal 16,2 °C, vrij koel. Deze maand was het vrij zonnig. Juni telde in De Bilt in totaal vier zomerse dagen (maximumtemperatuur van 25,0 °C of hoger) en een tropische dag tegen normaal respectievelijk 5,1 en 0,8. Met gemiddeld over het land 62 millimeter neerslag week de maand niet veel af van het langjarig gemiddelde van 66 millimeter.

Tijdens de dagen van inventariseren vormde het weer geen belemmeringen. Op geen van de data viel regen en was het niet extreem koud. Ook het zicht was uitstekend en de wind kwam nooit verder dan tot matig.

5 RESULTATEN

5.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten

Knobbelzwaan 1 territorium

Zowel op 13 als op 24 april is een paar van deze opvallende soort gezien en op 7 mei weer een paar en een solitaire man. Op 6 juni zijn vier mannen waargenomen. Een nest is niet opgemerkt.

Bergeend 2 territoria

Tijdens de eerste telronde is een paartje waargenomen. Op 7 mei verbleven er zestien bergeenden in het buitendijkse gebied, acht mannen en acht vrouwen: duttend en actief met elkaar in de weer. Er was nog weinig paarvorming waarneembaar. Op 15 mei is een paar met twaalf kuikens, van maximaal een week oud, gezien en op 6 juni een paar met acht jonge pullen. Of de vogels in het gebied gebroed hebben is twijfelachtig. Ouderparen kunnen een heel eind met hun jongen op sjouw gaan, op zoek naar gunstige voedselgebieden. Maatpolder Buitendijks leent zich daar uitstekend voor.

Krakeend 5 territoria

Ondanks primaire territorium indicerende waarnemingen, waaronder zenuwachtige paartjes met waakzame woorden, zijn van de krakeenden geen families waargenomen.

Wilde eend 3 territoria

Een vrouwtje met acht pullen is op 6 juni opgemerkt in ringsloot-zuid.

Soepeend 1 territorium

Op zowel 24 april als op 15 mei is hetzelfde mannetje gezien.

Slobeend 5 territoria

Hoewel er wel aanwijzingen voor broeden waren, zijn er geen families waargenomen. De natte inrichting van dit gebied trekt als een magneet aan deze soort.

Kuifeend 1 territorium

Zowel op 13 april als op 15 mei is een paar gezien en altijd in de diepere ringsloot-zuid.

Meerkoet 5 territoria

Vorig jaar nog één paar. Mogelijk door de vegetatietoename nu vijf territoria. Tijdens de laatste ronde van 6 juni is een nest met twee eieren gevonden, daarnaast een leeg nest. Aan de droge eischilfers te zien is dit legsel uitgekomen.

Scholkster 3 territoria

Prima broedgebied voor deze soort, vorig jaar nog één territorium. Paren met jonge vogels zijn niet gezien.

Noordelijke ringsloot met, rechts, het Eemmeer, 13 april 2024.

Kluut 4 territoria

Pas op 7 mei zijn de eerste kluten gezien, één paartje en vijf foeragerende exemplaren. Op 15 mei zijn drie dicht bij elkaar broedende vogels waargenomen. Daarnaast viel fraai klutengedrag op: een door Ruitenbeek (1985) niet beschreven vorm van agressie, mogelijk onderdeel van de zogenaamde 'groepsdans'. Vier vogels groepeerden zich, in gebukte houding, in een cirkel met de snavel omlaag en lieten een zacht klepperend geluid horen, waarna ze door de poten zakten. Eenmaal weer in dezelfde houding begon het snavelklepperen opnieuw. Daarna ging iedere vogel een kant op. Een paar geulen verderop is tijdens die telling nog een paar gezien. Tijdens de laatste telronde, op 6 juni, zijn veertien adulte kluten en zeker tien jonge vogels geteld.

Kievit 9 territoria

Op 7 mei zijn twee broedende vogels waargenomen. Tijdens de laatste telling, op 6 juni, zijn twee vrouwtje met pullen gezien. Daarnaast nog een nest met drie eieren.

Grutto 6 territoria

Een broedende vogel is op 7 mei opgemerkt. Vorig jaar zijn vijf territoria gekarteerd. Jonge vogels zijn niet waargenomen.

Tureluur 9 territoria

Op 6 juni zijn drie paar met pullen opgemerkt. Het is niet verbazingwekkend dat de tureluur, met kievit, de meest voorkomende steltloper is: langzaam droogvallende, voedselrijke greppels zijn écht iets voor tureluurkuikens. Al vroeg in het voorjaar wordt het broedhabitat hierop geselecteerd.

5.2 Waarnemingen van niet-broedvogels

Roerdomp Op 24 april vloog een roerdomp van west naar oost, laag over het telgebied. Ten oosten van Maatpolder Buitendijks was een territorium van de soort.

Grote zilverreiger Een grote zilverreiger stapte op 13 april bedaard door een brede greppel en op 7 mei zijn drie vissende vogels langs de noordelijke ringsloot waargenomen.

Blauwe reiger Twee blauwe reigers vlogen op 13 april over het gebied richting west en op 7 mei is een vissende vogel langs ringsloot-oost waargenomen.

Lepelaar Twee druk foeragerende lepelaars in de oostelijke ringsloot zijn op 6 juni waargenomen.

Grauwe gans Op 7 mei verbleven er vijf families op de noordelijke ringdijk.

Brandgans In vergelijking met de voorgaande ganzensoort zijn er veel meer brandganzen waargenomen. Tijdens de eerste telronde, op 13 april, zijn twee groepen brandganzen geteld: een club van zo'n 200 vogels in het oostelijk deel en 1470 vogels in het westelijk deel. Op 24 april verbleef een groep van zo'n 80 vogels in het oostelijk deel en op 7 mei 190 exemplaren. Eén paar vogels en zes exemplaren zijn tijdens de laatste telronde, op 6 juni, waargenomen, daarnaast een vrij verse dode vogel (vogelgriep?). Net buiten het telgebied, vlak achter de noordoostelijke ringdijk, zijn vier families gezien met twee en drie maal drie pullen. Elke keer viel op hoe schuw deze vogels zijn.

Grote Canadese gans 23 richting noord overvliegende vogels zijn op 6 juni waargenomen.

Nijlgans Twee exemplaren van deze schuwe soort zijn op 24 april waargenomen en 17 exemplaren bij elkaar op 6 juni.

Smient Eén paar is op 13 april waargenomen en twee paartjes en één man, met heimelijk gedrag, op 7 mei. Op 15 mei verbleven er één paar en vier mannetjes in het gebied.

Krakeend 37 druk bij elkaar foeragerende krakeenden, waarvan 19 vrouwtjes, zijn op 24 april in het buitendijkse gebied geteld. Tijdens de derde telronde op 7 mei zijn er twee clubjes van elf en dertien exemplaren gezien. Mannenclubjes waren aanwezig op 15 mei met drie groepen met zeven, 26 en 31 vogels.

Wintertaling Tijdens de eerste telronde, op 13 april, zijn drie foeragerende paren wintertaling bijeen gezien, op 24 april verbleven er zeven paar in het gebied en op 7 mei twee paar.

Wilde eend Op 15 mei zijn vooral woerden gezien: totaal zeventien vogels. Op 6 juni zijn negen woerden in eclipskleed bij elkaar gezien.

Pijlstaart Tijdens de telling van 24 april zijn vijf foeragerende paartjes van deze fraaie eend waargenomen en op 7 mei twee paren met hetzelfde gedrag.

Slobeend Drie foeragerende paren slobeend zijn tijdens de tweede telling, op 24 april, opgemerkt. Ook bij deze eend vielen kleine mannenclubjes op. Op 6 juni zijn twee, drie en dertien foeragerende mannen bij elkaar gezien, allen in eclipskleed.

Zicht richting noordwest, 19 maart 2024.

Bruine kiekendief Op 24 april vloog een jagend mannetje over het westelijk deel van het telgebied. Op 6 juni deed een mannetje een clubje kieviten en kluten opvliegen.

Kleine plevier Op 13 april zijn twee paartjes waargenomen en op 24 april een paartje waarbij een roepend mannetje opviel. Maar niet voldoende voor een territorium.

Bontbekplevier Tijdens de eerste vier tellingen is elke keer één solitair mannetje gezien.

Kemphaan Twee kemphaanmannetjes foerageerden op 24 april langs een van de brede watergreppels.

Grutto Tijdens de eerste telronde, op 13 april, verbleven er 19 grutto's in het westelijke deel van het telgebied. De vogels zaten enigszins gescheiden van hun IJslandse familieleden.

IJslandse grutto Op 17 april zijn er 52 IJslanders waargenomen in het westelijk deel van de Maatpolder Buitendijks.

Regenwulp Drie regenwulpen vlogen op 7 mei het gebied uit, waarschijnlijk na een overnachting.

Kokmeeuw Dertien foeragerende kokmeeuwen zijn op 7 mei gezien en zeventien rustende vogels op 6 juni.

Stormmeeuw Een solitaire vogel is zowel op 24 april en 7 mei gesignaleerd op vrijwel dezelfde locatie.

Kleine mantelmeeuw Twee kleine mantelmeeuwen bevonden zich op 13 april in het telgebied.

Boerenzwaluw Enkele honderden boerenzwaluwen vlogen op 7 mei door richting noord.

Witte kwikstaart Tijdens het bezoek van 24 april, 15 mei en 6 juni is steeds één exemplaar gezien.

Raaf Op 13 april vloog een raaf van west naar oost over.

5.3 Andere waarnemingen

Haas Op 13 april verbleef er één haas in het gebied en op 7 mei twee exemplaren. Tijdens de telling van 15 mei is er één gezien en op 6 juni drie.

Groene kikker Tijdens de laatste teldag, op 6 juni, zijn er groene kikkers gehoord.

5.4 Rode- en Oranje lijst soorten

Rode lijsten zijn een middel om de aandacht te vestigen op soorten die bedreigd worden of kwetsbaar zijn. Als een soort op de Rode lijst verschijnt, is er al sprake van een flinke bedreiging. Daarom zijn Oranje lijsten ingevoerd, zodat je tijdig kunt ingrijpen. Rode en Oranje lijsten kunnen een graadmeter zijn voor de effectiviteit van het natuurbeheer. In de Rode lijst van broedvogels (Kwak R. *et al.* 2018) worden vijf categorieën onderscheiden. Voor de resultaten in de vijf onderzochte terreinen in 2021 betreft dit:

Kwetsbare soorten: Soorten die zijn afgenomen en vrij tot zeer zeldzaam zijn, en ook soorten die sterk tot zeer sterk zijn afgenomen en vrij zeldzaam zijn.

Gevoelige soorten: Soorten die stabiel of toegenomen zijn en zeer zeldzaam zijn, en ook soorten die sterk tot zeer sterk zijn afgenomen en algemeen zijn.

Rode lijst soorten		Oranje lijst soorten
Kwetsbaar	Gevoelig	
slobeend	grutto, tureluur	scholekster, kluut, kievit

Tabel 2. Territorium soorten van de Rode- en Oranje lijst in de Maatpolder Buitendijks in 2024.

6 CONCLUSIES EN BEHEERAANBEVELINGEN

Het verhogen van de grondwaterstand door tijdelijke inundatie in het voorjaar in de Maatpolder Buitendijks vertraagd duidelijk de grasgroei (mét bemoeienis van ganzen). Deze percelen kunnen belangrijk zijn voor een soort als de kemphaan (doelstellingsoort), omdat

deze alleen in kort gras broedt. Of een relatief klein gebied als de Maatpolder Buitendijks hier groot genoeg voor zal zijn (rekening houdend met een ingeklapte Europese populatie) zal afgewacht moeten worden. Maar met aansluiting op het veel grotere weidevogelreservaat is daar altijd kans op.

Door het ondiepe water van de greppels, gunstige ligging naast het Eemmeer en openheid is het gebied in trek voor steltlopers en eenden. De indruk bestaat dat er weinig paren van eenden tot broeden zijn over gegaan. Dekking van vegetatie ontbreekt. Het lijkt erop dat het gebied vooral van belang is als voedselgebied en dat de meeste paren uiteindelijk aan de oevers van het Eemmeer nestelen. Een aanwijzing hiervoor is dat na half-mei de meeste paren zijn vertrokken uit het gebied. Mannenclubjes blijven dan over.

Februari, maart en april waren extreem natte maanden. Vogels die al vroeg eieren leggen, zoals Kievit, hadden het zwaar door de kou en de vele regen. De eerste 21 dagen zijn Kievit kuikens afhankelijk van hun ouders om warm te blijven. Het is daarom niet uitgesloten dat veel kuikens kort na het uitkomen van de eieren stierven, omdat ze onvoldoende tijd hadden om voedsel te zoeken. Ook andere soorten hadden last van het natte weer. Of er nesten onder water hebben gestaan is niet geconstateerd. Legsels zijn wel uitgekomen, maar de indruk bestaat dat kuikenoverleving het grote knelpunt was.

Net buiten het gebied, aan de oostzijde, bevindt zich sinds jaar en dag een nestkast voor torenvalken. Tijdens de eerste telronde is een mannetje torenvalk op de kast waargenomen en op 24 april verbleef een paar in de kast. Vorig jaar is in deze kast nog wel gebroed. Voor een optimale bescherming, met name voor vroege Kievitkuikens (weinig dekking), zou deze nestgelegenheid verwijderd moeten worden.

Eén van de negen langzaam opdrogende greppels, 7 juni 2024.

7 DANKZEGGING

Jan Roodhart (Coördinator Natuurbeheer Natuurmonumenten) dank ik voor gegevens over het beheer en achtergrondinformatie van de Maatpolder Buitendijks en zijn interesse in de broedvogeltelling. Nelleke Cornips (Medewerker Natuurdatabank Natuurmonumenten) en Colinda van der Molen (Medewerker Bibliotheek Natuurmonumenten) dank ik voor het zoeken naar oude telgegevens en de gastvrijheid in de bibliotheek. Dick Jonkers, nog steeds áltijd bereid te helpen, vulde het hoofdstuk ‘Wordingsgeschiedenis’ aan waar nodig.

Het was fantastisch om onder het genot van een hoempende roerdomp, een gillende waterral, een langsvliegende zeearend en al die andere aanwezige vogelsoorten een werkdag te beginnen.

8 GERAADPLEEGDE LITERATUUR

Houten, M. van, 2024.

Resultaten van broedvogelinventarisaties in binnen- en buitendijkse terreinen van Natuurmonumenten bij rivier de Eem in 2024. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Uitgave 315, Hilversum.

Jonkers, Dick A., 2007.

Broedvogelinventarisatie Maatpolder Buitendijks in 2007. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Uitgave 164, Hilversum.

Kwak, R. *et al*, 2018.

Bedreigde vogels in Nederland. Vogels van de Rode lijst in hun leefgebied. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Ruitenbeek, Wim, 1985.

De Kluut (*Recurvirostra avosetta*). Wetenschappelijke Mededeling van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Nr. 169.

Terlouw, R.J.S. en W.J.R. de Wijs, 1990.

Weidevogelonderzoek in het landinrichtingsgebied Eemland in 1989. Publikaties DBL-nummer 31.

Vergeer, J.W. *et al*, 2016.

Handleiding Sovon broedvogelonderzoek: Broedvogel Monitoring Project en Kolonievogels. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Bijlage 1 Soorten en territoria van broedvogels van de Maatpolder Buitendijks in 2024, 2023, 2021, 2019, 2017, 2015, 2013, 2011, 2009, 2008, 2007, 2005, 2003, 2002, 1999 en 1989.

Soort	2024	2023	2021	2019	2017	2015	2013	2011	2009	2008	2007	2005	2003	2002	1999	1989
Knobbelzwaan	1	-	-	1	-	1	-	-	1	1	-	-	?	?	-	-
Kolgans	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Grauwe gans	-	1	-	3	>10	7	-	3	1	-	5	8	?	10	-	-
Grote Canadese gans	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Nijlgans	-	-	-	1	2	-	-	-	1	-	-	1	1	?	-	-
Brandgans	-	1	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bergeend	2	3	-	2	1	2	2	3	1	2	1	2	?	?	?	-
Smient	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Krakeend	5	2	-	1	3	3	-	-	1	1	1	2	?	?	-	-
Wilde eend	3	-	-	-	2	-	3	1	2	-	-	1	-	2	-	-
Soepeend	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Zomertaling	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Slobeend	5	-	-	1	1	3	1	1	1	-	-	1	1	-	1	-
Kuifeend	1	-	-	-	3	-	2	1	1	1	-	1	?	?	?	-
Meerkoet	5	1	-	-	2	-	-	1	1	?	1	1	2	3	?	-
Scholekster	3	1	1	1	2	1	2	1	1	-	1	?	2	2	-	-
Kluut	4	-	-	2	3	-	2	-	2	-	-	1	2	1	?	-
Kleine plevier	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bontbekplevier	-	-	5	1	1	-	1	1	1	1	-	2	1	-	-	-
Kievit	9	8	7	11	11	2	-	8	2	3	3	5	2	4	-	-
Grutto	6	5	-	7	3	4	2	4	3	1	1	2	1	2	-	1
Tureluur	9	11	2	2	3	2	2	3	2	3	1	2	3	2	-	-
Gele kwikstaart	-	1	1	1	-	2	1	1	1	-	-	2	1	1	1	-
Kleine karekiet	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-
Rietgors	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Aantal territoria	54	35	18	34	50	28	19	29	30	13	16	31	16	27	2	1
Aantal soorten	13	11	7	13	15	11	11	13	19	8	10	14	10	9	2	1

? = Wel geteld, geen stippen op kaart

Bijlage 2 Territoriakaarten per soort in 2024.

De verspreiding van de soorten wordt weergegeven door middel van stippenkaarten, waarbij elke stip globaal de ligging van het territorium aanduidt.

Bergeend 2 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:

2024

Telgebied:

85771 Maatpolder

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		scale-		
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datumg.	datumgrens	afstand
.	X	X	X					2	1	25-4 t/m 10-7	1500

Sovon

Grutto 6 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
85771 Maatpolder

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-	
adult	paar	territoriaal	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datumgrens	afstand
X	X	X	X					2	1	25-3 t/m 10-5 1000

Sovon

Kievit 9 territoria

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
85771 Maatpolder

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-		
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datumg.	datumgrens	afstand
man	X	X	X					2	1	25-3 t/m 10-5	1000

Sovon

Kluut 4 territoria

Legenda:
 Telgebied
 Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
85771 Maatpolder

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand	
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.
.	X	.	X	.	.	.	.	1		1-5/1m 5-6

Sovon

Knobbelzwaan 1 territorium

Legenda:

- Telgebied
- Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
85771 Maatpolder

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	selzoen		datumg.	datumgrens
	X	X	X					2	1	15-4 3m 15-7	1000

Sovon

Krakeend 5 territoria

- Legenda:**
- Telgebied
  - Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
85771 Maatpolder

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	selzoen		datumg.	datumgrens
.	.	X	X					2	1	15-4 t/m 10-8	1000
X	X	.	.					2	2	15-4 t/m 10-8	1000

Kuifeend 1 territorium

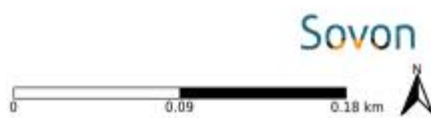

- Legenda:**
- Telgebied
  - Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
85771 Maatpolder

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-		
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datumg.	datumgrens	afstand
man	X	X	X					2	1	10-5 1m 30-6	750

Sovon

Meerkoet 5 territoria

- Legenda:**
- Telgebied
  - Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
85771 Maatpolder

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-		
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datumgrens	afstand	
X	X	X	X					2	1	15-4 t/m 5-6	500

Sovon

Scholekster 3 territoria

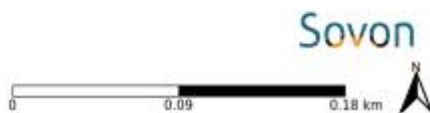

- Legenda:**
- Telgebied
  - Geldig territorium

Periode:
2024

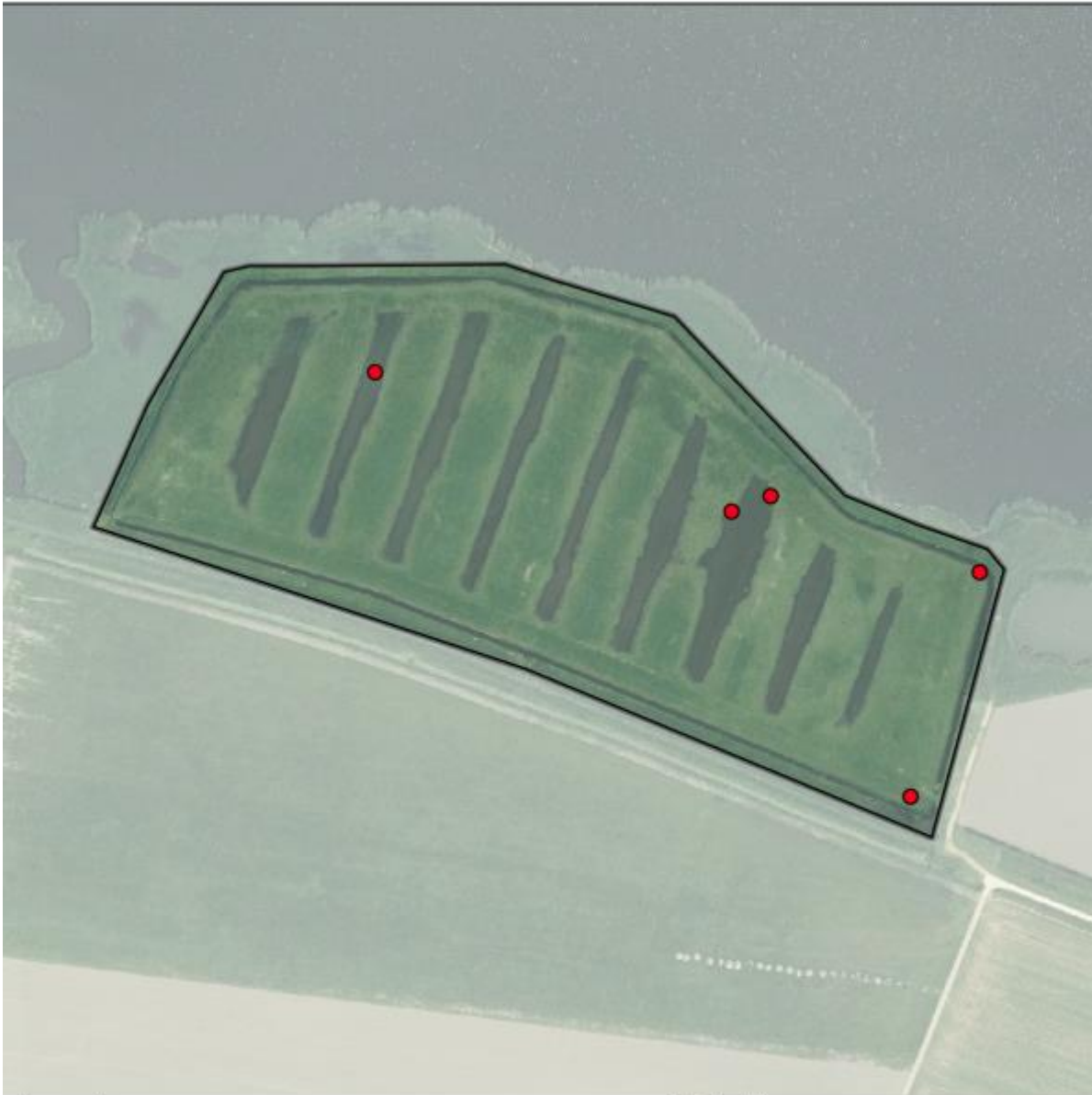
Telgebied:
85771 Maatpolder

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
-	X	X	X					2	1	20-4 5m 5-6	1000

Sovon

Slobeend 5 territoria

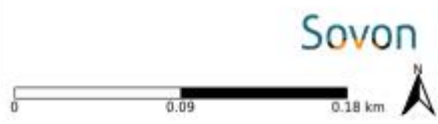

- Legenda:**
- Telgebied
  - Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
85771 Maatpolder

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	selzoen		datumg.	datumgrens
X	X	X	X					2	1	15-4 t/m 25-6	750

Sovon

Soepeend 1 territorium

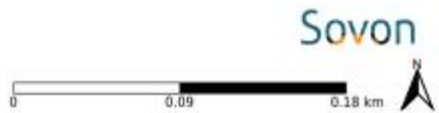

- Legenda:**
- Telgebied
  - Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
85771 Maatpolder

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
man	X	X	X					2	1	25-3 km 10-5	750

Sovon

Tureluur 9 territoria

- Legenda:**
- Telgebied
  - Geldig territorium

Periode:
2024

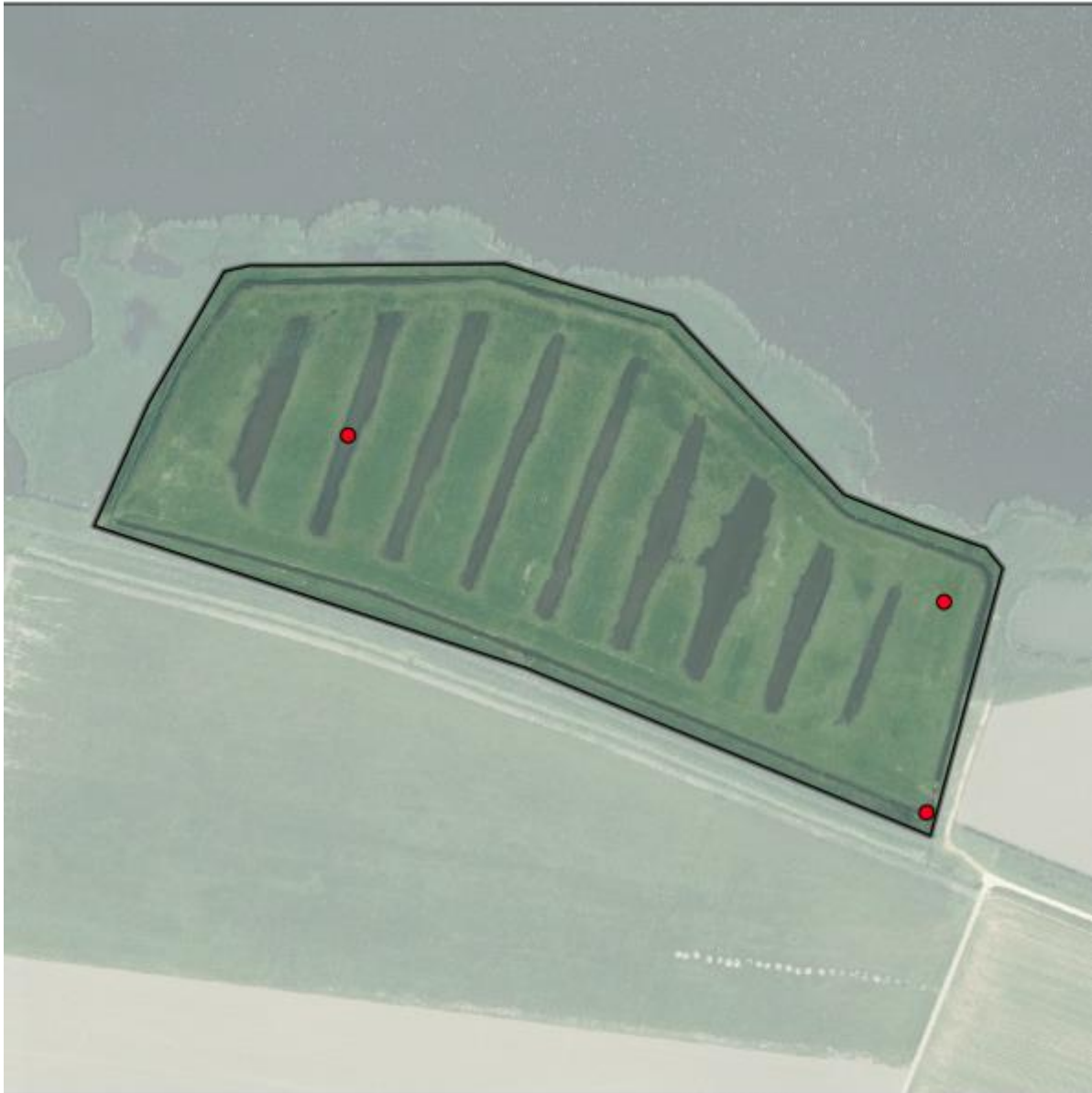
Telgebied:
85771 Maatpolder

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen			fusie-	
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen	datumg.	datumgrens	afstand
.	.	X	X					2	1	15-4 t/m 10-6	1000
X	X	.	.					2	1	10-5 t/m 10-6	1000

Sovon

Wilde Eend 3 territoria

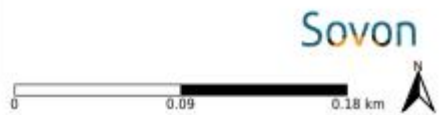

- Legenda:**
- Telgebied
  - Geldig territorium

Periode:
2024

Telgebied:
85771 Maatpolder

geldige waarnemingen				normbezoeken			minimaal binnen		fusie-afstand		
adult	paar	territoria	nest	migrant	1	2	3	seizoen		datumg.	datumgrens
man	X	X	X					2	1	25-3 t/m 10-5	750

Sovon